

Төрөөн чүрткя кедээ ажыл-агый

Чүткүлдер болгаш ажыл-херектер

Төөгүтү чеди чыл планын хуу-саа бетинде күөсөдир деп чүткүл-биле долдунган Каз-Хем районун кедээ ажыл-агыйның ажыл-ишчилери Рязань областың малчынарының болгаш чүрткүтү өске-даа мурнакчы ажыл-агыйларының дуржу-зын ажылдашкан. 1960 чылдың оналгаларын шалыштып күөсөдир талазы-биле бедиткен хүлээгелерин алган. Алган хүлээгелерин хуу-саа бетинде күөсөдиринче уланган кый-гырылгыг чагааны чарчыл турар районуну — Тандының ажылчы төвөрүнү чоруткан бис.

Иччаарга чүткүлдер-биле ажыл-херектерин кайы хире шын дү-жүп турарын дендилеп көөрү черде эрежеж чүтүл. Ажыл-агый чымы-ның баштайгы чарты өртти. А бистин ажыл-херектериниң мындыг. Бо чымын мал кыштагалдыкшынын өлөн организастыг өрттирдис. Бирги кварталда эт бүдүрериниң планын болгаш күрүнөгө эт, сүт са-дарының планин район ажыр күөсеткен. Күрүнөгө сүт садар талазы-биле өлкөсө бирги чери эс-лөш, СЭКП обкому биле облустук-комму районнар аразында шилчир Кызыл туугу чаалап алган.

Районун күөсөдир чымын тары-лыгын чөгүтү хуу-сааында, пла-нын чымын муң ганы ажыр таран. Нити тарыла шөү эркен чымын 31782 га турган болза, ам 39692 га чөткөн. Азы-кечтин кол культура-зы — кызыл-тасты пландан ажыр 1628 ганы, эт, сүт электинини үдөшкөн — кукурузаны 181 ганы пландан ажыр таран.

Бо чылдың баштайгы чартында колхозтар 450 тонна эт бүдүрү-лээгелерин күөсөткен. А ра-йон нити-биле күрүнөгө 397,6 тонна эт садар хүлээгелерин июнь 25-те 101 хуу күөсөткен болгаш июль 1-ге чедир 47,7 тонна этти хүлээгелерин күөсөткен. Бо чедишкн болза районун бүтү кол-хозтарының, бүтү ажыл-ишчилери-нин, илангыя бүтү малчынарының кара-кымыл ажылынын түнели; бүтү партия организациаларының организастыг ажылдарынын түнели чүве башкалар болжолук шил-диктерин апап демделгери чүтү-ла. Бистин колхозтарында «Тере-Хал» 642, «Октябрь 30 чымы» 71, «Совет Тыва» 56, «Октябрь 14 чы-мы» 10, Ленин аттыг колхоз 4 центнер этти хүлээгелерин күөсөт-көн. А «Октябрь 30 чымы» колхозун калдыктын эш А. Арапчаа күрүнөгө садар 150 шарыкчарны көчүтү кымылак семиртип турар. оларын бирөө-ле хонук бүрүзүне 980 грамм чедир немей семиртп турар. Оң кодынандан түп саткан

60 шарыкчарның бирөөсүнүнчү-нө ортумак дендизин 330 кг болгудан. «Кызыл туу» колхозун даван ажаакчы Василий Скрябин 311 хонукчарны эки ажап турары-биле бир хонук-на хонук санында 600 грамм немелде дендилеп болуп ту-рар. Оң кодынандан саттыган 127 хонукчарын нити дендизин 122 центнер болган. «Тилелге» колхоз-та бызаа ажаакчы К. Архипова 124 инектерде 191 бызааларын ча-гыштырып доруктуруп турар. Бызаа бүрүзүгүн хонукта ортумак немел-де семиртилген 530 гр чедир турар.

«Тере-Хал» колхоз чартык чылда күрүнөгө эт садар хүлээгелерин 245 хуу күөсөткен. Районун күөсөдир чартык чылда күрүнөгө 709 тонна сүт садар хүлээгелерин чедишкн күөсөт-кен—433 центнерин хүлээгелерин ажыр саткан. «Кызыл туу» колхоз 266, «Совет Тыва»—60, «Октябрь 14 чымы»—23, «Ленинчи орук»—5, Ленин аттыг колхоз 70 центнер сүтү хүлээгелерин ажыр күрүнөгө саткан. Колхозтарда саттыган бүт-лө сүтүн 81,4 хуу, оон иштинде «Тилелге» колхозун—92,3 хуу, «Кызыл туу» колхозун—87,3 хуу, Ленин аттыг колхозун—86,8 хууу бэранныг сүт болган.

Сүт бүдүрерин көүдөдир дөш демселге саанчылар улуг ролдуг. Колхозтарын саанчылары боттары-ның чөвүлө хуралына чыгып келген, сүт саалдымы көүдөдир дугайында айтырыгын чугаалашкан, хой сүт дөш социалист чарыштын туугу улам белик көдүрөткөн. Ленин аттыг колхозтун саанчысы У. Яковлева инек бүрүзүндө-нө 2000 кг сүт саар хүлээгелерин алган. Ол апрельден бээр 65 инектерин чааскаан саап келген. Оң инек бү-рүзүндө саткан сүтү 1944 кг болуп турар. Уялана Яковлева бистин ра-йонун бир дугар саанчысы. Шах мындг ак-сеткилдиг, кымылак саан-чыларынын саныга «Коммунисте орук» колхозта Е. Глушкова, Р. Юр-ьева, М. Иванова, У. Грозанова, «Тил-елге» колхозта З. Князева, А. Дар-жай. Ленин аттыг колхозта А. Воро-нова, К. Мышар, У. Фокинн болгаш оон-даа өскелер каттыжар. Ленин аттыг колхозтун сүт-бараан фер-мазын ажаакчылары инектер оларга турда, чорумал кудьянын ду-жазы-биле немелде чергерлеге орга-низастан, чакы үеде сүт саалды-нын элеткен. «Кызыл туу», «Ленинчи орук», «Коммунисте орук» болгаш өске-даа колхозтарга инектерин дүне база оларатышкан. Хүндө үш катар саарын организа-стан сүт саалдымы көүдөткен.

Бирги чартык чылда сүт бүдү-рер

рин көүдөткөн, күрүнөгө сүт садар хүлээгелерин 145,6 хуу кү-өсеткен «Кызыл туу» колхоз СЭКП райкому биле райкүөсөдир сүт талазы-биле колхозтар аразында шилчир Кызыл туугу шылкынман. Күрүнөгө дүк садар талазы-биле алаан хүлээгелерин долдур күөсөт-кен бис. Бистин колхозтарында хой дүк дөш демселге мурнакчы-ларын саны өзүп турар. «Совет Ты-ва» колхозтун хойжуу И. Хажыкы 450 хойларын хураганнарын мен-ди доруктурушкан, хой бүрүзүндө 2500 грамм дүктү алган. Ол-ла кол-хозта хойжу Д. Дембирел 380 хой-дан 402 хураганнарын өстүргөн бол-таш хой бүрүзүндө 1800 грамм дү-ктү алган. Ленин аттыг колхозтун хойжуу С. Сувак 844 иртингештер-нин бирөөсүнүнчү-нө 1820 грамм дү-ктү кыргып дужаган. Хой ажылы-да оон-даа өске эки түнелдиг мур-накчылар хой.

Бистин өң колхозтарының бө-жи—Ленин аттыг, «Тере-Хал», «Совет Тыва», «Ленинчи орук», «Октябрь 14 чымы» колхоз—мал ажылынын продуктуларын бүдүрер болгаш күрүнөгө садар талазы-биле бүт-лө хүлээгелерин долдур болгаш ажыр күөсөткөн.

Бир эвес колхозтар шунту-ла кү-женишкнниң ажалдан чүве бол-за, бистин көргүзгелерин мөөн-даа эки турар ийик. Илангыя «Бүрүн-гаар» колхоз мал ажылынын про-дуктуларын бүдүрер болгаш садар талазы-биле чангыс-даа хүлээгелерин күөсөдир шыдаван. Мында бүтү са-дарыгын сүтүгү чүгө 50,3 хууу бэранныг сүт болган. А «Тилелге» колхоз 442 центнер сүтү хүлээ-гелерин чедир саткан. Бирги чартык чылда мал ажылынын тала-зы-биле боттарынын алган хү-лээгелерин күөсөдир колхозтар ийги чартык чылда бир ином ажалдан тургаш, бүдүн чылда ал-ган хүлээгелерин долдур болгаш ажыр күөсөдир оларын сонгаарла-дык болбас сорулгазы ол.

Малдык баш саны өстүрер тала-зы-биле хемчегелерин боттадыр-ышкан, мал кыштагалдыкшынын шыгымы белеткен, кажаа-хороаны тууду, септеп, арыгаашыман, чет-кир темчээлдиг мал чемперни бе-леткери, дүктү ажап азымын-ны чык белеткенни тургаш, дү-жүтү чыдыр чокка ажап алыры колхозтар баштаар черлерин, пар-тия совет органнарым эң чүтүла сорулгазы.

С. ПАВУ,
СЭКП-нин Каз-Хем райкомунун секретары.

Мал ажылындан хөй продукцияны алыр

Чурукта: кыргыттыган дүктү сорттап, шыварын толардып турары.

Өвүр районун «Торгалыг» колхоз-туун эр, хөрежөөн ажыл-ишчилери партиянын XXI съездинин болгаш СЭКП ТК-нын Пленумнарынның тө-гүлүг шилчирлерин амдыралга боттадырдышкан, чеди чыл плани-нын ийги чымын баштайгы чарты-нда чамдык чедишкннерин чедип алганнар. Мал өстүреринин пла-нын бистин колхоз ажыр күөсеткен. Чижээ, инек малды өстүрер план 100,4 хуу, хойжуу — 100,7 хуу, өшкүнү — 101,8 хуу, чыгымы — 104,7 хуу күөсеттинген. Эртен кыш мал ажылына аар уруктуг болган-даа болза, мал өстүрер планин бистин колхозтун ажыр күөсеткенге сеткил ханымын-кы-биле демделгээр херек.

Бистин колхозтун ажыл-агый-нын кол адыры мал ажылы, оон иштинде кол чери хой ажылы эелен турар. Чадананын дуржула ста-циязынын дуузын-биле чүрттүн ты-ла хойларын уксазын элжидер талазы-биле колхозтун малчынары баштайгы чүтүла базамынын кыл-ган. Оң түнелдиге хайнак ирт бө-рүзүндө ортумак-биле 4,5 кг, тө-рүр хой бүрүзүндө 3,5 кг дүктү эркен чымын азыр аргалыг болган бис. Баштайгы салгалдык чамдык иртеринин бирөө-ле бо чымын 6 кг, төрүр хойларын 4 кг чедир дүктү берип турар. ССР-нин улус ажыл-агыйын хөжүдеринин төүл-дүт чеди чыл планынын ийги чыл-ында бистин колхозтун ажыл-иш-чилери боттарыга бедиткен соци-алистг хүлээгелерин алган. Тодар-гайлаарга: бо чымын күрүнөгө ко-хоз 574 тонна этти, 337 тонна сүтү, 70 тонна дүктү садар.

1960 чылдың баштайгы чартында колхоз бодунун планын онал-даларын чедишкнниң күөсөткен. Чижээ, күрүнөгө чартык чылда өзү садар планымысты 106,1 хуу, дү-ктү садарын — 112,4 хуу күөсөдир, күрүнөгө 49,5 тонна эки шынарлыг дүктү берген бис. Малдын чаш тө-лү менди азыр, мал ажылынын продуктуларын көүдөдир талазы-биле артельде мурнакчыларын ху-раалени чыл бүрүде өзүп турар. Маана чижек кылдыр колхозтун хөөчүн-даа, анык-даа малчынарын ийип болур. Чижээ, хойжу эш Да-кай-оол бо чымын төрөөн 468 хой-ларын 471 хураганнарын, эш Седип-оол — 243 хойдан 243 ху-раганны, эш Осур-оол — 331 хой-дан 332 хураганны ал, бүрүн до-руктуруп өстүргөн. Эртен кыштын байдалы мал ажылыга берге бол-ган-даа болза, үстүндө малчынар боттарынын кодынды төрттүнгөн бүтү хураганнарын менди ал шы-даанын демделгээр херек.

Төрөөн чүрткя эки шынарлыг дүктү бээр дөш малчынар ийи кезек черде хой кыргып пунктуу тургустан, ол пунктуларда күш-ажылды колдуунда механизастан. Ол чорук кыргалдыкын темизин дүргөдөш, малчынарын күш-ажылы чингидир турар. Амгы үеде колхозтун он муң ажыл хойларын кырган, ол дөрге, колдуунда тына

хойлар болгаш энир чыгы хураган-нар. Нити-биле хой бүрүзүндө 2,5 кг дүктү колхоз ал турар. Ар-тельдин дуржулгалыг малчынары Д. Бөрүжал, К. Салчак-оол, К. Ком-буй-оол, Т. Дадар-оол, М. Чаш-оол, Д. Седип оларын кодан бүрүзүде 400—500 баш хайнак иртер бар. Малчын бүрүзү бо чымын бир ир-тен-не 5—6 кг дүктү ал турар. Кыргыттыган дүктү пресстөр тус-кай машинамы бо чымын колхоз са-дып алган. Бистин пресстөөн дү-ктүс бүдүрүгө черлеринче дөрт чо-руп турар.

«Торгалыг» колхоз чүгө дүктен бөзүн бо чымын 1 миллион 800 муң рубльдин орулгазын алыр. Нарын дүктүг кошкарлар-биле тыва хой-ларын хайнакташтырып, уксазын экижидер чорук колхозта улуг орул-ганы берип турар. Чүрттүн хойла-рын нарын дүктүг кошкарлар-биле хайнакташтырар ажал бир чүтү-лө хой, эки шынарлыг дүктү, ийи чүтүлөдө хой этти бээр. Мынчан-гаш, бо ажалдык областың өске-даа колхозтарында дидими-биле чоруду-рын смелгээр бодалан мен.

1960 чылда бистин колхоз мал ажылынын продукциясында барык 6 миллион рубльди алыр. Ол дө-рге, артельдин бүтү орулгазынын 90 хууу болуп турар. Мал ажылынын продукциязын бүдүрерин көүдөдир, оон бот-үезин чингидери — бистин колхозтун кол сорулгазы. Мал ажылынын продукциязын бот-үезин чингидире, хамытын мурунда хой күш үнер ажил-дарын механизастары эрежок чу-гула. Малдын продукциязын бот-үезин чингидир талазы-биле ар-тель эстүрүкчүлөдө мен ам ийи чыл дүргүндө ажалдап турар мен. Бо чымын кукуруза тары-лаш чартан. Ол чаш-кынарын түнелдиге бидик агротехникатг ден-нелге эртерир дөш бүтү күжүмү болгаш ар-тууштер тыптып келер. Ол бок-галарынын үндүрүп тур-ган, 150 гектар шөлге кукуруза тарылазын чүгө дөргөлдөш-улаан-бир удаа культувастан-

Эртен кыш иртерин катон кажааларга кыштатканы оларын дүктү көүдөткен, күш-денгилден бедиткен. Мону барымдаалаш, ке-лер кышын хураганнардан эгелеш төрүвөс хой бүдүзүн катон кажаа-ларже шилчидер деп планнап турар бис.

Мал ажылы хөжүдеринге, оң продуктуларын көүдөдиринге мал-дын четчир чемпер, илангыя тары-дымал культуралар шилчирлиг ролду ойнаар. Ону барымдаалаш, колхоз бо чымын 110 га кукуруза-ны, 150 га суланы, 33 га судан-ны, 65 га малор деп сипенин та-раан. Торгалыгын ажыл-ишчилери мал ажылынын продукциязын көү-дөдир, чеди чыл планынын ийги чымынын оналдаларын ажыр күө-седир дөш улам сорул кириншкн-нин ажалдап турар.

М. МИРЧИН,
колхоз баштаар черинч даргазы.

Мурнакчы дуржулганы калбаа-би-ле непередип, көөзө ажыл-агыйның бүгү адырларына мурнакчыларның хүрээлеңин өстүрээлиңер!

Ирт бүрүзүндө 5 килограмм 890 грамм дүк

Чөөн-Хемчик районун «Октябрь 30 чымы» колхозунун дуржулгалыг хойжуу Монгуш Сандыктын кадарып турар хойларын дүк кыргылазы чыл бүрү улам көүдөп турар. Чоокта чаа оон казырып турары 480 баш хайнак иртеринин кыргылазы доозулган.

— Сандыктын бо кы-жын катон кажаага кыштаан иртеринин семис чагайы магалыг болгай. Дүгү кайы хире болган ирги? Бода-выже, районда чок чы-ган-на боор — диккен, колхозчулар чүгө оон колхозтада эвес, кожазы колхозтарда-даа хой.

Сандык ирт бүрүзү-ден 5 кг 890 грамм дүк алган деп дыңнааннар. —Черле диген болгай бис. Ол хире ажалла, кадарылгага турган ир-теринин дүк болбас арга-жок. Ол катон кажаага кыштааткан соонда чам-дык иртеринин чагайы молдургалар-биле дөмөй болбас ийикпе — дикир-лер.

Оларын аразында 100 хире иртеринин би-рөөн-ле 7—8 кг на-рын дүктү берген ма-галыг.

Сандык бо чымын тө-рөөн колхозунга 2 тон-на 784 кг эки шынар-лыг дүктү берген. Ол

болза күрүнө өртөө-биле алырга 86 муң 300 ажыл рубль болур. 1959 чылда ирт бү-рүзүндө 4 кг 320 грамм дүк алдынтан болза, ам 1,5 кг ажыл немешкен-дир. Чангыс чыл иштинде көртүгүт ол хире бедөөн чорук эртен чымын чамдык анык иртер бо чымын улгады бергенден ба-за хамааржыр-ла. Ил-чала-даа кол чүве—эки ажаалда, азырал. Оон инай муңгаш кажаага бодаларга катон кажаага кыштаан хойун денгил-десин, дүгү канчал-даа артык болуру ол-дур.

С. МОНГУШ.

Кукурузаның хөй ногаан массазы дөш

СЭКП ТК-ның декабрь Пленумунун шилчирле-рин чеди чыл планынын оналдаларын хуу-саа бетинде күөсөдир болгаш 1960 чылда бидик көр-үлгө, тарылганын күтүлгө чеди азырын дөш дөш бүтү колхозчулар-нын болгаш совхозтар ажалдагыч л а р ы н ы и, илангыя механизатор кадрларын социалист чарыжына күчүлүг ке-дүрүлүшкүнү хайнык-тырган.

Бистин «Межегей» совхозтун механизатор-лары 1960 чылда бидик көртүзгелер дөш бүтү улустун чарыжына кир-геш, чакы хову ажыл-дарынын үезинде күе-нишкнниң ажалдап хой чүүлдерин кылган. Оон түнелдиге хову ажалдары кыста ху-саа бидик агротехник-тиг деннелге эртен.

Совхозтун кукуруза эстүрүкчүлөдө мен ам ийи чыл дүргүндө ажалдап турар мен. Бо чымын кукуруза тары-лаш чартан. Ол чаш-кынарын түнелдиге бидик агротехникатг ден-нелге эртерир дөш бүтү күжүмү болгаш ар-тууштер тыптып келер. Ол бок-галарынын үндүрүп тур-ган, 150 гектар шөлге кукуруза тарылазын чүгө дөргөлдөш-улаан-бир удаа культувастан-

чак арга-биле чоруттум. Иччалаажок ол дөргө чүгө ажалдык эгелеш-дир. Бидик дүктү өс-түрүп алырын хандырар гөлөөдө, тарылганын күтүлгө чеди азырын дөш дөш бүтү колхозчулар-нын болгаш совхозтар ажалдагыч л а р ы н ы и, илангыя механизатор кадрларын социалист чарыжына күчүлүг ке-дүрүлүшкүнү хайнык-тырган.

Бо бүгүн чедишкнни-ниң боттадырып болу-рүгү аргалар бисте бар. Илангыя мензе «Беларусь» трактор, андазын илжир, культиватор бол-гаш өске-даа дерексел-дерин быжыгалаан. Бо дерекселдерин ачымы-биле кукуруза тараан шөлге чангыс-даа бор-жак бок-ууш үндүр-гөй, кукурузаның хөй ногаан массазын ал бо-лур.

Кукурузаның бүтү шөлдүн тарып доосканын соонда ол шөлдү биг-ида илиртердиз. Оон соонда каш удаа чаш-кымын кукуруза тары-лаш чартан. Ол чаш-кынарын түнелдиге бидик агротехникатг ден-нелге эртерир дөш бүтү күжүмү болгаш ар-тууштер тыптып келер. Ол бок-галарынын үндүрүп тур-ган, 150 гектар шөлге кукуруза тарылазын чүгө дөргөлдөш-улаан-бир удаа культувастан-

Устүнде чугааланы агротехчегелерин ботта-дырып тургаш, бо чы-мын болжолга алган бидик хүлээгелерин кү-өсөдир, нитинын малын-га кукурузаның хөй но-гаан массазын бээр та-лазы-биле сөзүмү рөпөп шыдаар мен.

П. НИКОЛАЕВ,
«Межегей» совхозтун кукуруза-чымы.

17 муң гектар

«Тилелге» совхоз 1959 чылда 6000 гектар тараа таран турган. Бедээ ажыл-агыйын улам инай хө-жүдеринче уланган партиянын бол-гаш чазактын шилчирлеринге сорул кирбишаан, совхозтун ажалдакчы-ларын 1960 чылда тарылга шөлдүн ийи чартык катон көүдөдир азы ону 15 муң гектар чедирген.

Кыш кадык-шырын болганынын ужурунда чакы хову ажалдары чоруларынга час база таарымча чок болган. Мынчангаш чакы хову ажал-дарын өң кыска хуу-саада бидик аг-ротехникатг деннелге эртерир жужурга таарымчак бис. Четчир са-нынг тракторлар болгаш өске-даа кедээ ажыл-агый машиналары чедиш-кнниң күөсөдир өлөн нарымын доорду турган. Ону көргөш партия об-кому, облустук, областың кедээ

ажыл-агый өргөлөлү областы иштин кудулаварларын мобилизастан тур-гаш, биске 12 тракторну болгаш өске-даа техниканы немей берген.

Совхозтун механизаторлары тех-никамын беденин хынал көргөш, ал-рель 20-де хөужуе үнгөн. Индыг өөлө-даа хар эки өривөөн болгаш чер арай доң болганы-биле хову ажалын ол-ла доран калбартып чо-рудар аргажок турган. Чүгө апрель 27-ден өгөлөп хову ажалдарын ту-дуктаа чорудуп өгөлөн бис. Саяка-ларга үрөшүн уураына чарыгдаты-нар шаг-үени эвөөжөдир-биле 9 та-раа комбайнарын база беш тараа чүдүрүчүлөрүн өдө дерөөн бис.

Совхозтун салбырларынын, тра-ктор бригадаларынын болгаш тус-тус механизаторларынын аразында со-циалистг чарыш калбарган. Совхоз-тун бүтү коллективинин күжениш-

кни алдынган, социалистг хүлээ-гелерин күөсөдир хандырымче уланган турган. Механизаторлар-нын тода ажылынын түнелдиге 12 ажил хуннеринин дүргүндө 13.653 гектар шөлге эрте чакып тарып тараалар тарыттыган. Сов-хозтун коллективин чеди алган че-дишкннерин улам быжыглап тур-ган, бодунук хүлээгелерин ажыр күөсөдир, 17 муң гектар шөлге ча-зын чажар тарааны таран.

Совхозтун ийги салбыры шудур-гу демселге шилчир кымыл тувту чаалап алган. Алдыгы трактор бри-гадаларын эки бригадала деп санаан. Трактористер Н. Анисимов, Н. Гор-деев, В. Максир-оол, О. Тойбухаа олар бүдүрер ажылдык эөлчөг нор-маларын хүн бүрүде 200 хуу чедир күөсөдир турган. Мурнакчыларын дуржулгалы калбаа-биле пропаган-далаан чорук боттарына алган хү-лээгелерин алдарымы-биле күөсөдир арганы механизаторларга берген. Ке-лер чылдың тарылганын 11.650 гектар чер белеткеттинген.

Г. МЕНЬШИКОВ,
«Тилелге» совхозтун кол агроному.

П. НИКОЛАЕВ,
«Межегей» совхозтун механизатор-кукурузачымы.

САТ САРА,
Бич-Хем районун «Кызыл тараачын» колхозунун саанчысы.

Продуктуларын улам хойнуу берээл!

КОЛХОЗЧУ ТУДУГ

«Кара-Хөл» колхоз тусхайланг тургуулганын бээр чыл чаа-ла ашкан. Ол 1959 чылдың мартта «Найрал» колхозтан алыланып тургустунган. Ичанган бисте эи чугула болган эи чадиг айтырлар-нын бирөөзи — тудуг сууржуганын айтырмы болур.

Колхозчу тудугуларын кызымаккай, тудугур ажылын хере-чизи—Таспы-Асында чаа колхозчу суур ол. Ында ам 80 ажыг чур-талга бажын, кедээ магазин, чеди чыл школы, интернат, библиотека, 200 олуттуг чаа клуб, турум кино, өмнөлгө пунктуу бар аларган. № 1 сүт-бараан фермазынга культура баазанын тургускан.

Чеди чылдың ийги чылы—1960 чылда колхозчу тудугулар соци-алистич чарышка алган хүдээлери-нин күүседи дээш улам эрестиг ажилдап, чылдың баштайгы чар-тымында өзөөш өзес ажилды кылган-нар. Владимир Ильич Ленинни төрүттүнгөн хүнүнден бээр 90 чыл болган өнн таварыштыр тудугулар электростанцияны ажилгалга кин-

рап, суурга Ильичини лампочкала-рын чайынаштыр чырыда берген. Бо чылын 50 чуртталга бажынны тулар деп планнаан болза ам 31 бажынны тулуп, ажилгалга кирип турар. Оң иштинде 11 бажынны малчын-нарын кыштагаларында туткан.

Сүт-бараан фермазынын Сукпа-Чайлаг деп черинде чангыс ай төлө-вилел ёугаар 100 инек кирер ка-жаанын кол тудуу доостур четкен. Ында 4 аал ишти чуртгаар бажын-нары база тулуп турар. Турамы деп черде анык инектер турар бир кажааны болган сарлык фермазы-нын кажаанын тулуп дооскан.

Малчыннарын кыштагаларында чуртталга бажыннары бар-даа болза, оларын шынары куду, чангыс өрөз бажынчыгаштар болур. Ичанган кол салдыны турар соругла болза, малчыннары таарымчалыг чурттал-га бажыннары-биле хандырамы бо-лур. Тудуг ажилдыг малчыннарын боттары база илпейкилг кирижи турар. 75 харлыг Чымба ирей баш-таан кезек малчыннар шөө малдын бир кажаанын дооскан, ам чурттал-

га бажынны тулуп турарлар. Ол ышкаш хойжулар Серенчал, Самбуу, Комбу олар боттарынын кыштагаларында чаа чуртталга бажыннарын туткулап алганнар.

Тудуг бригадында 128 киж и ажилдап турар. Шойдакпан, Ман-дыл-оол, Буянды ышкаш хүн нор-мазын үргүлчү ажыг күүседи ту-рар тудугулар кай. Ылангыя хе-рөөжөн Часкал туубу хептөөринге онза мергежип, бодуну өөрүнгө үлө-герин көргүзүп турар.

Бисте бир кол соругла болза, ту-дугун шынары болган бүрүн доо-зары дээш демсежири болур. Бис-тич суурвусту кышмазы, кладовка-ды кылдырмаан чуртталга бажы-нары кай. Бо чылын чаа туткан бажыннар база ындыг байдал-биле ажилгалга кирип турары четпес.

Бо чылдың ийги чартымында планда көрдүгөн тудугуларын шу-туун ажилгалга кириер дээш бүгү күштү салыр уjurлуг бис.

С. БЕЛЕК.

Бай-Тайга район.

СЭКП ТК-ның июль Пленумунга уткуштур

Барын-Хемчик районуң ажил-чы чоннары СЭКП ТК-ның июль Пленумунга күш-ажылчы белектер-лиг ужуражыр дээш массалыг соци-алистич чарышты калбарган.

1960 чылдың баштайгы чартымын-да районуң колхозтары болган «Барлык» совхоз чөөн-хемчикчилер-нин чагазынга харым кылдыр ка-дээ ажил-агыл продуктуларын беле-леткээринин талазы-биле алган соци-алистич хүдээлелерин күүседи, боттарынын сөзү элөөннөр. Күрү-неге эйт саларынын чартык чыл планын июль 1-де колхозтар 105,1 хуу, совхоз 100,4 хуу, сүт садары-нын планын колхозтар 101,2 хуу, совхоз 100,4 хуу күүсеткен.

Социалистич хүдээлелерин күү-седир талазы-биле районуң колхоз-тарынын мурунку одуруунда «Боль-шевик» колхоз чоруп турар. Ол колхоз чартык чылда күрүнеге эйт салар планын хуусаа бетинде 109 хуу, сүтү 121 хуу күүсеткен болган пландан ажыр 5 тонна ажыг сүтү күрүнеге саткан. Мал ажил-чынын продуктуларын белектеринге болган сүт бүдүрүнгө эи түнне-ди чеди алганы дээш «Большевик» колхозга СЭКП районуң болган райкускомуну колхозтар аразынга шилчир Кызыл туугун тывыскаан.

Эрткен чылга бодарга ол колхоз-та сүт саалдамы 23 хуу өскен. Кол-хозта партия организациязы (сек-ретари эш Бойду) саанчыларын ортузунга кижизилде ажилын эки организастаан, оларын социалистич чарыштын түннелерин үргүлчү үндүрүп турар. Саанчыларын соци-алистич чарышынга бири черин партия кежигүнгө кандидат К. Матпадак ээлеп, саанчылар аразы-нга шилчир тутку чаалап алган.

Колхозта партия, комсомол органи-зациялары Рязань областыг дур-жулааны эдерип, коммунистер, комсомолчуларын мал ажилчыне чо-рудар дугайында ажилды чоруду-турар. Коммунистерден мурунда ка-дээ Советтик даргазын турган эш Норбу-Самбуу болган эштер Х. Ба-йыр, Х. Арапчаа олар мал ажил-чыга боттарынын күзели-биле бар-ганнар. Комсомолчулар Ш. Хомушчу,

Х. Секина, Х. Кара-кыс, Х. Допуш олар сүт-бараан фермазында барып, инек саай бергеннөр. Малчыннар ортузунга агитация ажилын агита-торлар Норбу-Самбуу, Саидак, Бхте-оол үргүлчү чорудуп турар.

Социалистич чарышка алган хү-дээлелерин «ВЛКСМ 30 чылы» колхоз база эки күүсеткен. Колхоз чартык чылда күрүнеге эйт садар планын 111,7 хуу, сүтү—105 хуу күүсеткен.

«Совет Тываның 5 чылы» колхоз-туң хойжуу О. Төрө, «Кызыл та-раачын» колхозтуң саанчымы комму-нист О. Быгылдай, «Барлык» совхозтуң хойжуу Н. Комбу болган эске-да мурнакчыларын чедикши-кинери бистерни өөртүп турар.

Бо көргүзүлгөр болза районуң партия, совет болган ка-дээ ажил-агыл органнынын массаны орту-зунга организакчы болган массалыг ажилдарын деннелин бедикенин хережиел турар. Иччалза-даа чам-дык колхозтарын баштаар черлери болган партия эге организастары 1960 чылда алган социалистич хү-дээлелерин күүседиригге бар кур-лавырларын болган аргаларын до-лузу-биле ажиллап шыдаваанын демделгезе чогуур. Район нитизи-биле чартык чылда дүк садар пла-нын күүсеткен-даа болза, чамдык колхозтар күүсеткен. «Кызыл та-раачын», «ВЛКСМ 30 чылы», «Со-вет Тываның 5 чылы» колхозтар бири кыргылаада хой бургузунден 1 кг 200—300 грамм дүк ал, эр-тен чылдагымындан куду түннедиг болган.

Районда мал чемнери белектер улуз кампанияга белекел дыка чеп-пес болган ситен кезилдизинге амга чедир түдүктөн кирбөөн. Ол ышкаш дүжүт ажаап алымшкыныга белек-тел кошкан.

1960 чылдың ийги чартымында алган хүдээлелерин чедир күүсеп-шын жолдунгай ажил-агыл районога турбозын дээш бүгү хемчеглерин алмыр чугула.

Н. ОЧУР-ООЛ, СЭКП Барын-Хемчик районуң секретари.

ХӨНДЕРГЕЙНИҢ МЕХАНИЗАТОРУ

Ховалыг Бадь-Серен — Чөөн-Хемчик районуң «Кызыл та-раачын» колхозунуң сурагылг механизатору. Ол 1952 чылда Ча-лаана МТС-де механизация курузун дооскандан бээр болуун тө-рөөн колхозунуң ховуларынга мога чок ажилдап келген. Чыстын, күстүң соок чывары-даа, чамдыкта кезжөөлп келир күштүг хам-даа, техниканың хенертен болгулай бээр урелишкенин-даа Хөндергейниң олун ундардып шыдаван.

Анык механизаторуң күш-ажылга кызымаанга, техникага мергежилдинге кым чоргарламас боор. Байда, кандыг техника-га кандыг-бир урелишкни таварып, эттинместей берген болза, бир дугаарында Ховалыг Бадь-Серени адар, «ол черле шыдаар болгай, дүргөн чорутпажа хоржок» дийир. Күш-ажылга ынак, биче сеткилди, дыннангыр механизатор кандыг-даа далганы, илгелди тура дүшейн күүседип турар.

1959 чылдың күсүк дүжүт ажаап алымшкынын үезинде бергей берген участкарже Ховалыг Бадь-Серени оң хоочун өнүктүрү-биле кады чорудуп турган. Дүжүт ажаап алымшкынын механизаторлар, тараажылар чогуур үезинде доозуп шыдаан. Бо чазын Ховалыг чер аударып турган. Тараа чажылгазы жолдууш-кынын байдалче кирип өгөлей бээрге, ону чажылгаже кийрген. Бергей берген участкага механизатор өөрү-биле кады бир демниг ажилдаш, чажылганы дүргөткөн.

Часкы хову ажилдары доозубайн турда-ла Ховалыгны ком-байннын, ситен кезер машиналарын септелгезине кийрген. Септектигерин ажилын ол эки организастаан. Ам комбайннар-ын кол септелгези доозуган. Комбайннын болган ка-дээ ажил-агыл машиналарын июль 28-те бүрүн септен доозар соругланы салган.

Часкы тарыга үезинде Бадь-Серен чымчак андарылгага шил-чедерге 500 ганы ажилдап кылыр турган болза 700 ганы ажил-даан.

Чурукта: Ховалыг Бадь-Серениң «С-4» комбайнын септен дооскан, оң кол кезектерин хынал турары. Сөзү болган фотоу С. ТЕЛГЕР-ООДУУ.

Хонукта саар инек бүрүзүндөн 10,1 кг сүт

Бистик сүт-бараан фермазын сөөл-гү хаш чылдарын иштинде СЭКП обкомунуң бирөөнүң болган об-лүүкөкомунуң сүт саалдамын тала-зы-биле фермалар аразынга шилчир Кызыл туугун быжыг тулуп келген. Чеди чылдың ийги чымынч бири кээрталынын түннелинде ол тукут бистик фермазын хевээр артыр-ган. Ол тукут кымга-даа алыспас дээш фермазын коллективни улам күчтөшкенин ажилдаш, бо чылдың бири чартымында сүт саал-дамын талазы-биле социалистич хүдээлелерин күүседип шыдаан.

Бо чылын ферма 382 тоннадан өзөөш өзес сүтү саар хүдээлени алган. Ол болза азырал инек бүрү-зүнге 2500 кг онаажыр. Чамдык мурнакчы саанчылар өнн-даа бедик-кен хүдээлелерин алганнар.

Бо чылдың эрткен 6 айларын дүргүзүндө ферма 211 тонна 401 кг сүтү саткан азы чыл планынын 55,3 хууу күүсеттинген. Алым ай иштинде инек бүрүзүндөн 1344 кг сүт саап алдынган. Амгы үезде фер-ма хонук саньында 1 тонна 550 кг азы саал турар инек бүрүзүндөн 10,1 кг сүтү саап ап турар. Бир өзес ону сага чогуур инек бүрүзү-нге онаарга хонукта 8,9 кг болур.

Ам инектерин дүн-хүнде оларды-дышкынын организастаан, хүнде үш уда саалданы чорудуп турар

бис. Инектерин эрген болган ке-жээ оларга саар, а дүштеки саалданы фермага чорудар. Дүште инек болган-да фермага төлөгөлг черге инектер-нин саар болган немелде чемнерни бээр.

Чыл бүрү уксаазын экижиктен инектерин естүрүп ап турар чорук, сүт саалдамын көүседиригге эки түннеди берип турар. Маана мын-дыг төрөл инектерин чижекке ал бо-лур. «Стрелка» деп шаламы инек чылда 1900 литр сүтү берген, а ол инекке арыг цементаль бутавы эдеритиргенден үген «Ажакта» деп инек саалдага киргенинч үш дунзаргы чылда 4046 литр сүтү берген. Ол ышкаш «Малина» деп инектин база үшү чылда 3038 литр сүтү саткан.

Сүт саалдамын бедиктерине эң кол-чүе инектерин чогуур өйүндө, шын чегерери болур. Бо чылдың колхоз фермазын ажилдакчыларынч кү-жү-биле аны-ангы хуусааларда немелде чегерилеге ажиллаар зелек-каны база турнепти, картофельн тараан. Азырал инек бүрүзүнге 10 тивнады өзөөш өзес силосту салыр деп планнаан. Кукурузаны, ногаан арбайны болган бодун чемнери силостар бис. Бо чылын бистик фермазынч чынында 25 гектар шөлдө чаагай аюдерва өзүп үген. Онү ам кезип өгөлөө болган ийг

дугаарында база кезер деп бодап турар бис.

Фермазын дээр саанчылары соци-алистич чарышка алган хүдээлелер-нин күүседи дээш чылдың бири чартымында эрестиг ажилдааннар. Анык саанчы Сат Сара бо чылын инек бүрүзүндөн 2500 кг сүтү саар-ын күлөөнгөн. Ол алым айынч иш-тинде инек саньында 1293 кг сүтү саткан, социалистич чарышка үшү черин элөөн. Саанчы Серафима Гаузова чылда инек бүрүзүндөн 2800 кг сүтү саарын күлөөнгөн. Чылдың бири чартымында 1588 кг сүтү саап, фермада бири черин элөөн. Каларчы Сат Угузениң бо-дунуң хүдээлгезинге ак-сеткилди ажилдап турарын демделгези чугу-ла.

Күсүн инектерин баглавайн ажаар-ына шилчир соругла-биле төлө-вилел ёугаар чаа кажааны тулуп алдымыс.

Фермазын коллективни чедип ал-дынган чүүлдерге доктавайып, чыл-дың ийги чартымында социалистич чарышка алган хүдээлелерин ал-дарымын-биле күүседи дээш улам шыныг ажилдаар.

Д. ДОРНИН.

Бий-Хем районуң «Кызыл тараачын» колхозунуң Туран фермазынын өргөлөкчизи.

Колхозта байырлал

Көк сизини хөлбедчиннөөн, бурт-дээр доурак чок шөгө самолёт хонуптар орта, оң үнгеш, Кунгурт-ту суурже кылшатп бар чорумда, журажып келген киж и бургуз-ле: — Бистич байырлалымыска кел-дилер бе? — деп айтырар болду. Кол-хозчуларын инданында соруктуун, эрестин бодалында магадап, суурже базын олур мен.

Бичежек доора кудумчулааш, Карл Маркс аттыг төп кудумчуга кели-ринге, суурнуң улуз магазинин чанында кезек бөлүк кижлер база-ла ам болур байырал дугайын чуга-лашкан, азыр чылын кым шүүлгө-нүн, кандыг айт эрткенин хөөрөш-кен, ам кым шүүлүр ирги дикшен турулар.

Колхоз бодунуң чартык чылда ажилынч түннелин ам бир конгаш үндүрүп көөр, мурнакчыларын алаа шанвал демделгээр, спорттуң анык-бүрү хевирлеринге маргылдааларын чорудар деп турарын баштаар чер-инч даргазы эш Даваалай-биле эи баштайгы чугаадан билдим.

Кабинет ажын ток-ток кылдыр соктап чоруй, ортумак сынныг, шил-гелек боттуг, эрсимээр эр кирип келгеш, менделжиң чоруй, колхоз даргазыне чяге көргөш, чугаалай-дыр: — Ам черле канчаар киж и боор мен, дарга? 90 ажыг килограмм чеп-пейн баарды, хой шунту кыргытты-ган, дүүндөн бээр сагыш азырп чо-рутуп апарды — диди.

Эш Даваалай столунуң иштиң үжөй бээр аразында демги кирип келген эшти топтап көрүп ораарыма,

куу костюмнуң, чолдак чепниг төр-дөгү хөйленниң арыг мовидуруу ше-верини кончүт көстүп келген. сола-гай холунда багап алган шагымын кыдымы кыланайын орду. Ол болза колхозтуң Чыргалаалыда хойжуу эш Серен-Доржу. Кадамында хөөн-дан дүк кырып алыр дугайында алган социалистич хүдээлгезинге ынак дүк четпейн баарга, дөвөнд чораяны ол болду. Тере-Хөлдүң агаар-бойдузунуң байдалы хойнуң агарлаашкынын чорударынга таар-ымчалыг өвөс-даа болза, курун хой-ларын шилин агарлаар аларган-дыр деп, дарга сүмөлөөрге, анаа оожур-гаан ышкаш, хойжу—ындыг-дыр—дээш, базын үнө берди.

Ол-даа бо чылгы социалистич хү-дээлгезин эки билер, харымсалга-зын үргүлчү бодап чорур киж и-дир деп магадап калдым.

Июнь 20-ниң хүнү. Кара, куу костюмнерлиг, салык илтигерлиг өр-улустар, колдуунда-ла торгу плаще-лерлиг, ногаан, кызыл, шокар джем-перерлиг, кофточкаларыг анык херөөлөн колхозчулар, оларынч ара-зында торгу тына тонналары-даа бар, суурга чоруту-ла көүдөп кээп тур. Кежээ клубка хурал болган. Колхозтуң чартык чыл түннелин дугайында илеткеди баштаар чер-инч даргазы эш Даваалай кылды.

Колхозчу малчыннар, тудугулар эрткен чартык чылда, төөгүдүт че-ди чыл планынын ийги чымынын бири чартымында, эки ажилдап, боттарынын социалистич хүдээлелер-ин эрестиг күүседип турары илет-кеден илереп турду. Ылангыя мал-

чымаз, Сыммыа, тудугулар Кыргыс Танзын, Зоя Күнчү, Иргит Нико-лай болган өскелер-даа.

Малды естүреринч болган оң продуктивизм күрүнеге белектеринин талазы-биле колхоз бодунуң хү-дээлелерин эки күүседиригге эрт-кен чылын мал чемин четир кыл-дыр белекел алганы шитпиркиг рөзүдүг болгон. Оң түннелинде мал кыжын хүр ашкан, белеккөн сизин безин кыш ашканын илеткеде дем-делгези.

Колхозтуң чартык чыл түннелин чугаалажып, ажилда чедир кылды-майн турар чүүлдерин илередирине болган моон сонгаар канчаар ажил-дарын тодардырынга хуралдын киржикчилери илпейкилг кирип, хөй кижилер санал берген. Ылангыя анчы эш Содунам, тудугу эш Тан-ымай, мыйыстыг бода мал ферма-зынч өргөлөкчизи эш Суругтур, чылгы мал фермазынын өргөлөкчизи эш Артына болган өскелер-даа үе-линч чаа саналдарын үндүрүп тур-ганнар.

Малды үчөт, өтчөдүн ам-даа эки-жидер болган оон кымдар чоруйа бодурбас, уксаазын экижидер дээш демсел колхозта ам-даа кошкак тургустунганынч фактыларын олар чугаалап турган. Ол ышкаш мал аарыгалар ам-даа ий-чагыс бар.

(Төнчүзү 4-нү арында).

Бий-Хем районуң «Кызыл тараачын» колхозунуң Туран сүт-бараан фермазын инектерин дүн-хүнде оларды-дышкынын организастаан. Эртенги болган кежээки саал-

даны тускай таарыштыр дөзөн автомашина-биле инек-терин оларлап чоран черинге барып чорудар. Чурукта: оларга инектерин саап турары. Фото В. Лутковтуу.

7 комбайн белең

Сөөлгү хүннерде Улуг-Хем район-нуң Ленин аттыг колхозунуң тараа шадеринге чяе эки чартымында ында тарааның үнүжү улам дескиле-жил, чаагай үнүп чыдар.

Колхозтуң механизаторлары апа-д өөрүп, дүжүт ажаап алымшкыныга

бүгү тал-биле белекелдиг ужура-жырын шитпирлөөннөр. Көдээ Со-веттиң дөдүдүй Дөстай-оога баш-таткан кезек механизаторлар «Ста-линец» деп 5 комбайннын, «С-4» деп боду чоруту 2 комбайнын сеп-тен доосканнар. Ам эрткен 2 ком-

байнын СЭКП ТК-ның Пленумунуң ажитынар хүнүнүң бетинде септен доозарлар. Механизаторлар Куулар, Сагаан-оол, Мукур-оол, Дөстай-оол олар хүн нормазын үргүлчү ажыг күүседип турарлар.

Н. МАЙГЫН-ООЛ.

К. САНЧАТ-ООЛ, Өвүр районуң «Торгалы» колхозунуң хойжуу.

Коя КУВААСКА, Тожу районуң «Совет Тыва» колхозунуң саанчымы.

Россия федерациясында тараа ажаалдазы

Россия Федерациясынын жүрүшү түгүндө тараа кезилдеги өсөт. Бо чылым дүжүт ажаал алымшыкынын онза чүдүлери чүд? РСФСР-ниң көдө ажал агый министрнин оралкычы А. С. Мят СЭТА-нын корреспондентил-биле беседизинга мында деп чугаалаан:

— Эки дүжүтү өстүрери дөргө бүтү-ле чүвениң четчи бөөри өз өвөс-ле болгай. Тараа бүдүрүгезинде күш-ажылдык дөргүтүш кезин ажаал алымшыкына хизматкыр. Бистин көдө ажал агыйлымы тараа культураларынын бүгү шөлдөрүнүн 95 хуууну комбайнларын дузасы-биле ажаал азыр арганы берип турар тараа ажаал азыр күчүдүг техникалыг-даа болза, хоууну ажал-ишчилеринге тараа кезилде болгаш бастырылганы өн-өчүтүшкенин, өң-өчү хары-салгалыг үе болур.

Илангы хөй ажалдар механикаторларга, комбайнерлерге, лафеттиг жаткаларын машинистеринге, трактористерге, чодалыларга онаажыр. Машиналарын көчүтү улут парктарын чогуур өйүндө болгаш аки септер, белдирлер болгаш механизмдер таарыштырар, шүпүтү чыгыс көзөккө чедир эки хынап көөр керек. Жаткаларын болгаш комбайнларын дүне ажаалдарына электри чырынын дугайында база болары чугула. Иччалза-даа бо ажалдар чер болганда-ла чогуур негездеги аракта чегилей турар. Чижэе, Оренбург облакка июнь 20-ге чедир комбайнларын чүтлө үшкү кезин септеринген турган. Алтай крайда ажал-херек оон-даа дора болуп турар. Ажаал алымшыкынын техникалык септер талазы-биле Куйбышев, Челябинск, Свердловск, Курган, Новосибирск областтар хождуп турар.

Бир өвөс колхозтарын болгаш совхозтарын удурутчуларын ажилче чүтлө механизматорларын кирбейн, харын септелге-техника станцияларын курун ажал-лааннар болза, ажал-херекти дүргөн эдил ап болуп турган ийик. Иччалза-даа СТС-тер комбайнларын ам-даа өзөшти септер турар. Хөй-хөй колхозтарын даргалары ол харын машинаны дөргө-херексел чокка боттарынын күжү-биле белеткен ап болуп деп шын өвөс санап турарлар.

Бо чылым Россия Федерациясында дүжүт ажаалдазына «СК-3» деп боду чогуур 52 муң чаа комбайннар ажаалдан турар. Билдилг колдарга бо болза идеягид, бүдүрүчүлүгү машина. Алаа чүтлө чыгыс комбайннар ажаалдар. «СК-3» деп боду чогуур комбайннар күш-ажал чорутуудалын 5—6 каттап кудулазыр арганы бөөр.

Иччалза-даа бо комбайннар ажаалдарына эки белеткитинген кадрлар негетинип турар. Ажаал алымшыкы ажаалдарын үезинде аныктарга үргүлчүлүк дузаламчынын чедирер ужурулг. Иччалзың төлөзүндө жаткаларын болгаш комбайнларын бөдүтү-биле ажаалдарын методу калба-биле белетерон турар ужурулг. Ажаал алымшыкы агрегаттары бөлүүнү механизаторлар ортуунага дуржулгалыг комбайнерлер турар кылдыр четчелери чугула. Бөлүктөп ажаалдар арганың үезинде техниканын эки хандырылганын организастары чык болур.

Кур черлерин районларына машиналарын эки ажаалдарын организастары онза чугула. Бо чылым ол черлерде дыка хөй чаа техниканын чедирген. РСФСР-ниң кур районларынын колхозтары болгаш совхозтары ажаал алымшыкына чедир 17,5 муң чаа комбайнларын алыр.

Тараанын аныкпал ажаалдарын артык күштү бүтү тараа-жылдарга эки билдигир. Иччалза-даа тарааны аныкпал ажаалдарын үезинде кол чүе болза жаткаларын эки, белдик бүдүрүчүлүгү септелгени болгаш оларын чорудар килдеринин эки белеткени болур деп чүвени чыкпал ажал агыйларын удурутчулары ам-даа аракта билбейн турарлар.

Сөөлү үениң дургуунада чамлык областтарга жаткаларын көжүп-өптөнө кожуларын калба-биле белетерон. Ортумак дүжүтү черлерге ичылг кождуларын ажаалдары көчүтү ажилтыг, олар тарааны ийи одурут кылдыр, 8—8,5 метр кылава черге дүжүрерин. Бо чорук чүтлө негизинин темпизин белдир өвөс, харын тараа бөлөринге болгаш бастырылганы комбайнларын бүдүрүчүлүгүн бүдүн чартык, ийи каттап белдир арганы берип турар.

Ажаал алымшыкынын ичылг методун бо чылым база калба-биле ажилгара керек. Ол чорук тарааны болгаш саяанын дүргөн ажаал алымшыкы арганы бөөр, оон түпөтүндө аныкпал ажаалдарын чогуур өйүндө чорударына, база келир чылым эки дүжүтү алырына шын агроэкономикалык үезинерин салдырына дөргү болур. Сибирьде аныкпал чорудар соок дүжүрениң мурунда ажаал чегтигден турары онза чугула.

СЭПТ ТК-нын декабрь пленуму көзө ажал-агый ажаалдарынын мурунуга улуг сорудаларын салган. Ол сорудаларын эки күүсүдир дөш ам колхозчулар, совхозтарын ажаалдарынын, көдө ажал агыйнын тускай эртемчилер ажаалдан турар.

Бистин кожавыс МАР-да МАРП ТК-нын пленуму

УЛАН-БАТОР. (СЭТА). Мөөдлүк Араттын Революстүг партиянын Төп Комитетинин бешки пленуму июль 4-те болуп өрткөн. Коммунист болгаш ажалдын партияларын төдөлөкчилеринин Бухарестте болган учуражышкынын дугайында МАРП ТК-нын секретары П. Дугерсунениң илеткени пленум дымнаа болгаш Министрлер Чөвүдөлүгүн даргазы, МАРП ТК-нын бирги секретары Ю. Целебадтын МАР-нын конституциясына өскерилгелер болгаш чаартылгалар дугайында илеткени

база организастыг айтырылганын анза чугаалажып көргөн.

МАРП ТК-нын үк пленуму Политбюро кежигүчү эл Д. Бальшиянын МАРП ТК-нын секретарына, Н. Жагараллы — Политбюро кежигүчүгө, Д. Майларын болгаш Н. Лувсарваланы — Политбюро кежигүчүгүн кандидаттарына сонгаан.

МАРП ТК-нын секретары болгаш МАРП ТК-нын Политбюро кежигүчүгү хулаагезинден Д. Тажур-Очирын МАРП ТК-нын пленуму хостаан.

Улустун Улуг хуралынын сессиязы

УЛАН-БАТОР. (СЭТА). Июль 5-те Улан-Баторга МАР-нын Улустун Улуг Хуралынын дөрткү чымыкын бирги сессиязы ажилтылган. Сессиянын хүн айтырымында МАР-нын конституциясына чаартылгаларын болгаш немелдерин алырары, Улустун Улуг Хуралынын президиумун сонгууру, МАР-нын чааан тургузары болгаш өскө-даа айтырылгалар бар. «МАР-нын конституциясына чаартылгаларын болгаш немелдерин алырары дугайында» илеткени Министрлер Чөвүдөлүгүн даргазы Ю. Целебад кылган. Амгы үеде күштүгү болуп турар конституциянын 1940 чылда хүлөп алганында бээр болган өскерилгени кириериңиз тодотрайгы-биле тайыл-ырлашпал, мөөд чазактың иштэки болгаш даштыкы политиканын айтырылганына ол база доктаган.

Конституцияга кылдыр чаартылгаларын болгаш немелдеринин өргө-жөк чугулааны чугаалап, оон бөлүк демократтыг байдалын көргүкөш, Ю. Целебад болза оон эң чү-

гула онза чүтүлү болза интернационалдык хевирли болур деп демдегилээн. Бир өвөс совет улустун ажал-агыйлыгы дузаламчы чок болза, бистин хостуг болгаш хамаарыш чоруктарымыз чок болур ийик немелдерин алырары, Улустун Улуг Хуралынын президиумун сонгууру, МАР-нын чааан тургузары болгаш өскө-даа айтырылгалар бар. «МАР-нын конституциясына чаартылгаларын болгаш немелдерин алырары дугайында» илеткени Министрлер Чөвүдөлүгүн даргазы Ю. Целебад кылган. Амгы үеде күштүгү болуп турар конституциянын 1940 чылда хүлөп алганында бээр болган өскерилгени кириериңиз тодотрайгы-биле тайыл-ырлашпал, мөөд чазактың иштэки болгаш даштыкы политиканын айтырылганына ол база доктаган.

Конституцияга кылдыр чаартылгаларын болгаш немелдеринин өргө-жөк чугулааны чугаалап, оон бөлүк демократтыг байдалын көргүкөш, Ю. Целебад болза оон эң чү-

Кара-туразында үлгедишкенин үргүлчүлөвишаан

ЛОНДОН. (СЭТА). «Обсервер» содуу бодунуң Ногаан-Буртта кор-репондентининин меделегени пар-лаан: «Мурнуу-Африка Эвилелин учур-дүрүм чок чоруктар көдөрөчү чурт кылдыр адаары-даа чөптүгү» деп, МАЭ-нин африка чурттакчыларга улуг үлгедишкенин ми-чаар тайылбырлаан.

Мурнуу-Африка Эвилелин чү-даа муңмун африканын туудуп хоругдаан деп корреспондент биж-жөөн. Оларнын буртуулуг-да болган чүдүлери дөргө, хоорай девескэ-ринге тускай чөптөөрөл чок кирип келгени, ажал чогу, чурттар чери тодотрай өвөс болгаш амдыларынга четчир херекти чогу болуп турар. Чоруттагырыңиз кижилер кы-ра бажынарнын даалгы судтарына шиттерин. Судтун шиттеринин бугаар оларын билдимес черлер-же албадалыг ажаалдарже чорудар азы фермалдарже «халечиктеди», шүтү чугаалаарга кул бөлүнү ажал-ын кылдырткы-биле чорудулар. Ол кижилер хоойлу бугаар камгала-ныр өргөш чок. Мурнуу-Африка Эвилелиндин өстиция министри Эраз-мустан мунин чугаалаанын бугаар алдырга, ичылг 8.600 африканын туудуп хоругдаан.

Туудуп хоругдаттырганнарнын тө-рөл-түгүлдери оларын салым чо-

лунуң болгаш турар черлеринин дугайы хөй нуруузунда билбестер. Оларын араганын бөтү-биле дажы-лап, бир черден өскө черге шилчи-дерде хол-буттары демилер алгаш чоруп турар.

Ол ышкыш сөөлүгү 3 айларын дур-гуунада чык чери политиканы чы-дагааннар-биле 1.900 ажал кыжы туудуп хоругдаан. Оларнын хөй кезин эрге-чагыргалар чаа үйезини-нериниң үнүп келириңден сезингеш база бажынардан үндүрер учурга таварышкан, иччалза-даа 400 киж-ам-даа хоругдаа. Хөстөлгөн киж-илерин дыка хөй чөк кырында тутурганынын байдалында туруп турар. Олар хуралдарга болгаш ор-ганизацияларга киржир өрте чок, му-рунда тутуруп хоругдаттырып чо-рааннар-биле азы африканынн хоругтуу организастарынын кеж-игүнери-биле олар харылаа тууп болбас, чурттар черин болгаш ажи-лын сулвас, кежээнинин 8 шактан эртенгениң 7 шакка чедир поли-циянын чөптөөрөл чокка бажы-ныдан үнес болгаш полицияга хүнүң-ө барып демдегилеп каап турарлар. Бо учур-дүрүм чок чо-рукту сагымай, үрээр болза, 500 фунт стерлинг акаша торгаар ий-ке-не азы 5 чылда хоругдалга шидер алаар.

ОБЛАСТЬ КӨРҮЛДЕЗИ ЧОРУП ТУР Улус чонга аян туткан

Чурукта: Өвүр районуң ийити ыр коллективинин «Партия делгерезин» деп ыры күүсөдип турары.

Көжөге ажилтылган. Кыдыларын төлөөш ышкыш чараштыр миңчип таастап каан ак-көк, кара-хүрөп-ногаан өнөрлиг национал тыва тоң-нарлыг өйөкчүлөр сөвөдө ырла-рынга белен турушкан.

— Хөйүңү ыры. «Партия дел-герезин». Сөзү О. Сувакпигин, аял-гы Р. Кенденбилдин—деп, чарла-лаң. Төрөөн ынах партиянын дуга-йында ыры чангыламы берген. Бот-тынмын уран чүдүлүк область кө-рүлдезинге өртүрүлгөн чөртүгү а-мчалдыр өгөлөө.

«Коммунисте орук» көлхөстүң колхозчуу Монгуш Доржу бөдүлүнү чодалып алганы «Суржулга» деп шүдүнүң номчазы. Композитор А. Чыргал-оолдуң «Көлхөстүң калар-чызы» деп ыры «Торгалыг» көлхө-стүң хөйжүзү Кара-кыс Дагынын ыр-лааны көрүчүлөрүн магалдаткан. А. Лаптанов «Сымдыгында» деп ыры районун ажаалдарчылары Да-на Монгуш биле Таван Монгуш олар-нын ырынаы бо-ла эки болган. Уруглар ансамблинин көлхөстүң ко-жамкыты ырышканын мактавас ар-жажак. Районунун ажаалдарчылы Монгуш Биче-оол «Көжө» деп ыры кайды Балган-биле эки ырышкан-нар. Олар ийилгөн көрүлдеге идея-кейлиг киришкен. «Коммунисте орук» көлхөстүң колхозчуу Бала Донгах мөөд улустуң «Ыр азы» деп ырызын ырылаан. Өвүржүлгөниң про-граммасында 4 мөөд ырылар кирген. Район эмнелгезинин улуг өмчизи Цой танчылар талазы-биле таланттын көргүсөт. Ол ышкыш «Ынак тук» көлхөстүң бугалтери Шырып Дап-лоол орус улустун пляжкызы, «Ком-мунисте орук» көлхөстүң бөтүк ымыстары украин улустуң «Голас» деп танчымын эки күүсөткөнөр.

Төрөөш ышкыш чараштыр миңчип таастап каан ак-көк, кара-хүрөп-ногаан өнөрлиг национал тыва тоң-нарлыг өйөкчүлөр сөвөдө ырла-рынга белен турушкан.

— Хөйүңү ыры. «Партия дел-герезин». Сөзү О. Сувакпигин, аял-гы Р. Кенденбилдин—деп, чарла-лаң. Төрөөн ынах партиянын дуга-йында ыры чангыламы берген. Бот-тынмын уран чүдүлүк область кө-рүлдезинге өртүрүлгөн чөртүгү а-мчалдыр өгөлөө.

«Коммунисте орук» көлхөстүң колхозчуу Монгуш Доржу бөдүлүнү чодалып алганы «Суржулга» деп шүдүнүң номчазы. Композитор А. Чыргал-оолдуң «Көлхөстүң калар-чызы» деп ыры «Торгалыг» көлхө-стүң хөйжүзү Кара-кыс Дагынын ыр-лааны көрүчүлөрүн магалдаткан. А. Лаптанов «Сымдыгында» деп ыры районун ажаалдарчылары Да-на Монгуш биле Таван Монгуш олар-нын ырынаы бо-ла эки болган. Уруглар ансамблинин көлхөстүң ко-жамкыты ырышканын мактавас ар-жажак. Районунун ажаалдарчылы Монгуш Биче-оол «Көжө» деп ыры кайды Балган-биле эки ырышкан-нар. Олар ийилгөн көрүлдеге идея-кейлиг киришкен. «Коммунисте орук» көлхөстүң колхозчуу Бала Донгах мөөд улустуң «Ыр азы» деп ырызын ырылаан. Өвүржүлгөниң про-граммасында 4 мөөд ырылар кирген. Район эмнелгезинин улуг өмчизи Цой танчылар талазы-биле таланттын көргүсөт. Ол ышкыш «Ынак тук» көлхөстүң бугалтери Шырып Дап-лоол орус улустун пляжкызы, «Ком-мунисте орук» көлхөстүң бөтүк ымыстары украин улустуң «Голас» деп танчымын эки күүсөткөнөр.

«Торгалыг» көлхөста клуб өргө-лекчини Донгах Кызыл-оол хылдыг хөжүмгө ойноп, танчылар, ырлар талазы-биле таланттын чорутуу кө-рүсөткөн. Оон сымтырталын дыка солун болган. Ол демир хөжүмү база эки хал ойноаан. Ол-ла көлхөстүң хөйжү-зү Седи бызааныга тыва улустуң алаан каш аялгаларын эки күүсөт-көн. Тракторист кыс Куулар Доктан Б. Хөвөиниң «Кылат өшкө арит байыр» деп шүдүнүң бедик мергежи-лдик номчазы.

Өвүржүлгөниң область көрүлдези-ге эки белеткени илден болган. Оларнын программасы ыр, национал хөжүм, танчы, уран номчулга та-лазы-биле көчүтүп байлак. Оон мурун-да чыдарда көрүлдеге демир хөжүм ойноан киж чок болган. Бо көрү-лдеге өвүржүлөр ону ойноп келген. Оларнын национал тыва тоңнарнын өнөри болгаш дарааны, келип ал-ганы көрүштүгү чараш. Ойнокчулар-нын хөй кези-ле көлхөстү анык-тар.

Чамлык кошкык белеткитинген номерлерин барын демдегилес ар-жажак. «Саякчылар» деп танчымын күүсөткени кошкык болган. Ичыл инектерин бызаалары-биле өдирип саап турарынын шимчээшкенин кө-рүсөткөн.

«Торгалыг» көлхөста клуб өргө-лекчини Донгах Кызыл-оол хылдыг хөжүмгө ойноп, танчылар, ырлар талазы-биле таланттын чорутуу кө-рүсөткөн. Оон сымтырталын дыка солун болган. Ол демир хөжүмү база эки хал ойноаан. Ол-ла көлхөстүң хөйжү-зү Седи бызааныга тыва улустуң алаан каш аялгаларын эки күүсөт-көн. Тракторист кыс Куулар Доктан Б. Хөвөиниң «Кылат өшкө арит байыр» деп шүдүнүң бедик мергежи-лдик номчазы.

Өвүржүлгөниң область көрүлдези-ге эки белеткени илден болган. Оларнын программасы ыр, национал хөжүм, танчы, уран номчулга та-лазы-биле көчүтүп байлак. Оон мурун-да чыдарда көрүлдеге демир хөжүм ойноан киж чок болган. Бо көрү-лдеге өвүржүлөр ону ойноп келген. Оларнын национал тыва тоңнарнын өнөри болгаш дарааны, келип ал-ганы көрүштүгү чараш. Ойнокчулар-нын хөй кези-ле көлхөстү анык-тар.

Чамлык кошкык белеткитинген номерлерин барын демдегилес ар-жажак. «Саякчылар» деп танчымын күүсөткени кошкык болган. Ичыл инектерин бызаалары-биле өдирип саап турарынын шимчээшкенин кө-рүсөткөн.

колхозчу Барынаа ирениң ырлаан ырларын өвүрчүлөр магаллап дым-наан. Конференсеге ойноп үнүп кел-ген Самойлов биле Чихринов бюро-кратсыг, чүвени тооп оларын көр-бестерге узур чидик сөстү; шоолу-ну чугаалаарга алга олурганар чүдүлүгүлүп шимчээшкенин. «Өшк» сөвөдтөн Татьяна Чижайрай, Тамара Салдай орус дыл кырына «Халымгыш», «Көлхөстү ко-жамкытар»—деп ырларын илдик чөк-ка күүсөткөнөр.

Орус улустун аялгалары сценама кулакка таалыныч дымнап кеп турду. Ол болза «Тийелгеге» көлхө-стүң даргазы эш Ковоенкога удур-кан улустун дөргүм хөрескелери-нин өрхөстөрүн киржикчилериниң оюну. Ол өрхөстү бүгү көрүчүлөр-нин сеткил-салгыжы өлөшкөн.

Тес-Хем районун Ленин аттыг көлхөстүң уруглар аялгалың өргө-лекчини Роза Чоору уран чүдүлүк анык-ангы айдырларыга кайгычы салым-чаланымын көргүсөткөн. Роза сөвөдө бирде ырлап, бирде акробат-тыг көргүзүп кылды үнүп көргө кө-рүчүлөр ол кыстың таланттын ийилгип, алга ичкериңи шимчээргө, алыш часкааннар.

Областын уран чүтү көрүлдези ийи хүн үргүлчүлөп келгенин өмө-лүдө көрүчүлөр бир солун чүвени көргөнөр. Ол болза, Тес-Хем рай-онунда келген Алексей Хурактын кант-бөр оюнуң билдигип күүсөткөн, «Чүт чаралыг» деп ханы уткамы, кыска шүдүнүң номчазы болган. Ол шүдүк амыралдык амыс дөү—материалдыг чүвени бүдүрүчүлүгү кижилерге турсалаткан. Ол шүдүк кө-рүчүлөрүнн база-ла мынталын ал-ган.

Бистин бөдүн совет кижилеринин күш-ажылы-лаа кылдып, уран чүт-лө таланттын-лаа көргүзүп бил-дир. Оон тодотрай херечили болза Тес-Хем районун Ленин аттыг көл-хозуңда аят ажалкымын көлхөс-түң дүрүлгезинин муракчымын эш Чы-дай-оолдуң таланттын кылдыр ыр-лааны болур. Тынызда длаш чөк, улан суук кылдыр ол ырлап тур-за, дымнап организмге таалыныч, көрүп организмге көрүсөткөн болган.

Берт-Дог школынын башкымы М. Илден-оолдуң колхозунун сур-гылг чочалымын Чудул-оолга турса-кылаткан шүдүнүң чоң сомурунун. Ба-ла-ла ол-ла көлхөста дөй фермазын өргөлекчини эш Довдугун Биче-оол ырызы-лаа, шүдүк-лаа чога-лар таланттын көрүлгенин киржик-чилерине бараалгаткан. Илангы эш Биче-оолдуң бөдүнүн чогаалыны «Көлхөстүң чеди чымы» деп шү-дүнүн чоң сеткил ханып дымнаан.

Тес-Хем районун уран чүтү көр-гүзүү «Теректиг-Хем» деп ниятияны ыры-биле доксонаан. Ол ирениң аялгалы Ленин аттыг көлхөста клуб өргөлекчини эш Чорба, сөзүн ол-ла көлхөста башкы Илден-оол олар чо-гаалганнар. Бо ыры көрүчүлөрүнн эки түлөшкениң алган.

Африка чурттары хамаарышпас чорукту негеп турар

ПАРИЖ. (СЭТА). Африканың элөөн каш чурттарына хамаарышпас чо-рукту тыпсырынын талазы-биле чо-гуалажышкынар Парижде өгөлөөн. Чөптөөрөлгө Чөвүдөлүгө кирип турар чурттар (Чан Сөөктүг Эрик, Устүү Вольта, Нигер болгаш Дагомея) ол чугаалажышкынарда киржип турар.

Оң-биле чергелештир Француз Экваториалдыг Африкада мурунда колониялар турган дөрт чурттарга — Чадага, Габонга, Конгога болгаш Төп Африканың Республикасына (шаандыкы Уванги-Шаринин девескэери) хамаарышпас чорукту тып-сырынын дугайында чугаалажыш-кынар база болуп турар.

Оң-биле чергелештир Француз Экваториалдыг Африкада мурунда колониялар турган дөрт чурттарга — Чадага, Габонга, Конгога болгаш Төп Африканың Республикасына (шаандыкы Уванги-Шаринин девескэери) хамаарышпас чорукту тып-сырынын дугайында чугаалажыш-кынар база болуп турар.

Хурал болуп турда база бир өртүчүгү мөдө келген. Колхозчу бая-нист эш Михаил Дүдүпке баштапкан бот-тывынгыр уран чүтү бөлүмүвүн киржикчилери уран чүдүлүк район көрүлдезинге ийги чери элөөн, тыва тоннар кылдыр 2100 рубльдин торгузу-биле, чамдыктары дипло-нар-биле шаниаткан болгаш олар-нын аразыдан штуркутурку Алек-сандра Дежит биле туудугу Маринев Эренчии районга шүтүлүп үнгөш, область көрүлдезинге киржир бол-ган. Бо мөдөнө колхоз даргазы дым-надырга, хуралдын киржикчилери димиттиг адыш чаксап, колхозчу аныктарга ийик байырым чедирген-өр.

Хурал сөлдүндө колхозтун 15 муракчыларын ашка-биле тус-тус шанагылаан болгаш халас кино көргөн.

Июль 1-нин хүнү. Дээрде элөөн булуттар бар-даа болза, чык чөкбөс хыре, харын-даа серин таарычыл-аны көчүтү. Суурун кудумчула-рына өргөжир өрү, куду кылаш-

тап чорумда, киж бурдуу байырла-дым-биле каас-шник кылдыр кет-тинипкен, хөдүтү омаа-даа аажок, соодуп каан шилиңдек аятынын ча-выкылап алган бичи, оолдар суур артыңче кылдырт чедирин үнүп турдулар. Сактырымга Кунтуртугун өт-сигени, ыш-дажы безин ол эр-тен бичи кире берген ышкыш.

Спорт маргылдазы хүндүс 10 шакта суур артында даяыр шөгө-кө колхозтун 20 ажал чүгүрүк аят-тарынын чарыкы-биле өгөлөөн. Оң сөлдүндө 32 улуг мөгелерин, 16 оолдарын хуржи, чедер аяттарынын чарыкы, хол бөмбүтүң 4 коман-дарынын маргылааны, боодалга, черинч түтү, белин халымы, чага чарыш дөш улай-улай болуп турар, чамдыкта каймын көөрүн киж чөттикпейн баар.

Спорт маргылдазы болган шөдү «Шитер колхозчулар, 1960 чылда алган социалистиг хүлөөгелерини-сти ажал күүсүдир дөш ам-даа эки ажаалдарың!» «Бистин колхоз-тун муракчыларына ийик байыр!» дөш долунар улаң-на каастап тур-ган, шөдө тургускан радиола Ман-чаканың сымдыны, «Төрөн хемим эринде», «Кожай-биле Торгалыг» болгаш өскө-даа орус, тыва ырлар-нын үрүлчүлүгү ырлап турганын дым-наарга соруктуун, тааланычын кан-чаар ону! Ол-ла шөдө 2 черде бу-

фет, бир черде улетпур баранары-нын салым организастаан, амдан-нып, шала соок квас-даа, көчүтү эки кылган хымсы-лаа, дүлгөн өбт, бы-жырган пирожки-даа, чүт чок дээр! Колхозчулар салдыган улуг өрөктиг баранарынын, илангы пляш чо-рганарын, чамдыктары ийи-ийини колдуктап алган, торгу тыва тоң-нарын халбелдир кеткен чоргаар ба-зып, ол-бо оюнарнын сонургал кө-рүп чоруп турарын көргөн, бо-ды-лымда магаллап, бистин Коммунист партиясынын, Совет чалаастынын ленинча национал политикамын чагаай үр-түңнели, төрө-халчүлөрүн кымыак күш-ажылынын түп-нели бо-дур ийин деп бодал басып турдум.

Спортту маргылдаарга тиелөөн-нерин, өрткөн чүгүрүк болгаш чедер аятынын соодуп эки салганарын ашка-биле тус-тус шанагылаан.

Шала кежээ аларган, серини дам барган, ырак чурттуг малчынар бөлүк-бөлүк-биле айттыныкан хө-дүлү көчүтү чанып турлар, а суур-да оюн-тогула үргүлчүлөвишаан.

Кызыдан самолёт келир шак че-де берген, пляжик колдуктап, бичиңи чөмөчанын тулуп алгаш, лемги-ле шөдө, дөңгө-ле кудумчулап басып ора дүңгү хуралды, бөтүңү оюн тогулааны, төрө-халчүлөрүнн бо чыл-дын бирги чартында эки ажаалды-нын бодан, магаллап кылашпаш орду.

Д. БАЙЫР-ООЛ.

Бөгүн область шөдүгү өвөс булут-туралы: облакка—26—31, а Кы-зылга—29—31 градус ийик.

Редакторун оралкычы Д. О. БЕГЗИ.

Областкы АГААР БОЙДУСТУН Байдалы

Бөгүн область шөдүгү өвөс булут-туралы: облакка—26—31, а Кызылга—29—31 градус ийик.

Редакторун оралкычы Д. О. БЕГЗИ.

КИНОТЕАТРАЛГА

БӨГҮН

«ВЛКСМ-ниң 30 чылы» (улуг залга): «Риминч наникулары» («Рис-ские канякулы») — 12, 2.15, 4.15, 6.15, 8.15, 10.10 шактарда; а эртенгиң 10 шакта—урулгарга программа; баче залга: «Нара-далайын уруг» («Черноморочка») — 5, 7, 9 шактарда.

«Нав-Хем»: эртен 10 шакта—урулгарга программа; «Уш катта дилгени» («Трижды воскресший») — 11.15, 1.15 шактарда; «Шаптаазымыз зэр черлер» («Озорные повороты») — 3.15, 5.15, 7.15, 9.15 шактарда.

«Восток»: «Зини, эмчи» («Здравствуй доктор») — 3.15, 5.15, 7.15, 9.15 шактарда; хүндүсүңүн 1.15 шакта—урулгарга программа.

Сада кинотеатрга: «Читкен фото-чуру» («Потерянная фотография») — 5, 7, 9 шактарда.